



**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

11. Obiectiones contra superiore[m] doctrinam, & alia dubia circa idem
Sacramentum Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

coniugale dici potest; nam quæcumque illa actio sit, non est causa voluntatis antecedentis, qua coniux malè petiit debitum: voluntatis verò consequentis, qua postquam videt alterum annuere, & velle reddere, vult etiam accipere, non est causa determinatæ, & necessariæ eam inferens, cum possit tunc coniux à suo malo proposito desistere; quod si non potest desistere, iam non erit peccaminosa illa prosequutio, saltem malitia noua, sed denominatiue, & in causa, ad quam non est peccatum cooperari, dum non sit cooperatio ad malitiam; sic enim Deus, postquam videt voluntatem hominis furandi, causat, & vult determinatè actionem externam, quæ necessariò oritur ex tali voluntate interna. Nulla ergo est malitia in coniuge malè petente; ad quam determinatè concurrat coniux reddens: nam omnis malitia petentis, vt diximus, vel est antecedens, vel consequens redditionem; antecedens autem non potest dependere à redditione; consequentem verò non infert necessariò voluntas reddendi, sed indifferenter: Concomitans denique esse non potest; quia malitia est in actu interno voluntatis, ad quem non potest reddens concurrere concomitanter, licet concurrat ad externum; ergo tota malitia petentis vel est antecedens, vel si est consequens, non sequitur necessariò ex voluntate reddentis; & hæc videtur esse planior via ad excusandam malitiam reddentis in eiusmodi casibus; sicut & in casu nostro sacerdotis dantis Eucharistiam indignè petenti. Fatemur ergo, cooperationem ad peccatum habentem necessitatem connexam cum peccato alterius, vel ex intentione cooperantis tendentem ad eum finem, nunquam posse esse licitam; sicut neque etiam suasionem, consilium, imperium, &c. Ea enim non esset permissio peccati, neque ille diceretur solum permissiue se habere, sed causare & cooperari in toto rigore. Actiones verò, quæ ex se non inferunt malitiam alterius, nec ad hoc tendunt, non semper sunt illicitæ, sed aliquando erunt licitæ, vt apparet in Christiano remigante sub pirata Turca contra alios Christianos, cum actionem multi excusant propter indifferetiam, quam ex se habet, quod sufficit, vt in tali necessitate licita sit; quos refert & sequitur Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 7. num. 18. vbi alia plura exempla adducit de iis, qui aliquando excusantur ob aliqualem indifferetiam cooperationis.

Sanchez.

183. Sed contra vrgeri potest ex alio exemplo; nam volenti se occidere, vel aliquem alium, non possum ego licitè reddere gladium suum apud me depositum, licet illa redditio ex se indifferens sit; sed debeo negare gladium, & hoc modo impedire illud damnum: maius autem detrimentum sibi infert indignè recipiens Eucharistiam, quam auferens sibi vitam temporalem: ergo debeo negare Eucharistiam ad impediendum illud damnum, etiam cum eius infamia, sicut deberem negare gladium, etiam cum eius infamia. Huic argumento multæ sunt solutiones, quas Suarez, & alij tradunt, & latè refert, & refellit Vasquez loco citato, c. 4. qui tandem discrimen reducit ad hoc, quod præceptum de seruanda vita alterius obligat magis, quam obligatio seruandæ famam, vel reddendi gladium; at verò præceptum non ministrandi sacramentum indigno, non obligat cum iactura famæ, cum non sit præceptum absolutum, sed limitatum, scilicet, nisi aliqua rationabilis causa prospiciendi, & consulendi famæ proximi excuset, vt dixerat c. præcedenti; quam responsionem nos etiam suprà impugnaui.

184. Ad obiectionem ergo respondeo, in primis posse etiam aliquando reddi gladium volenti se, vel alium

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

occidere, quando scilicet absque grauissimo detrimento negari non potest, vt cum alijs docet Thom. Sanchez ubi suprà d. n. 18. Minor tamen causa sufficit ad dandum sacramentum peccatori occulto publice petenti. Ratio autem discriminis defumitur ex doctrina generali, quam latè cum alijs probat idem Sanchez ibi n. 12. scilicet obligationem non ponendi actionem indifferentem, ex qua sequatur peccatum alienum, non esse æqualem in omnibus materiis, sed mensurandam ex multis capitibus & circumstantiis; inter quas consideratur spes vtilitatis proximi ex negatione nostra rei indifferentis, quæ quidem in casu nostro ferè nulla est, vel tenuissima, tum quia ille, qui paratus est ad suscipiendum sacramentum indignè, tantum abest, quod ex correctione nostra cum infamia publica meliorabitur, vt potius credibile sit, illum, quantum est de se, permanfurum in affectu malo interno, & insuper irritatum, & exasperatum correctione & infamia, in alia peccata odij, & vindictæ prolapsurum: tum etiam, quia licet quodlibet peccatum mortale, imò & quodlibet veniale in ordine ad ipsum, qui illud committit, sit magis vitandum, quam quodlibet aliud damnum; in ordine tamen ad permittentem non est tanta obligatio non permittendi, seu impediendi peccatum aliquod veniale proximi, quanta impediendi cuiuslibet alterius damni temporalis maximi; quia cum certum sit, illum hominem alia peccata venialia commissurum, non tanti facimus, quod inter alia committat etiam hoc vnum, quod in tanta multitudine pro nihilo reputatur. Quod idem cum proportionem de aliqua duratione maiori peccati moralis dicendum est. Cum enim scimus, aliquem per horam durare in affectu peccati mortalis, non tanti æstimamus, quod permittatur durare vltèrius per vnum instans, vt propter illam durationem impediendam debeamus facere, quæ faceremus ad impediendam eius mortem temporalem. Minoris enim sunt ea mala, quæ simul cum alijs multis eiusdem generis adueniunt, vt si aliquis exigit à te suum gladium, quo Petro vel sibi ipsi decem vulnera infligat, quem si non dederis, habebit statim alium, quo infliget nouem vulnera, certè propter illud vnum vulnus decimum vitandum non debes cum graui inconuenienti gladium negare. Cum ergo in nostro casu peccator habeat affectum illum malum toto tempore antecedenti, non debet Sacerdos negare Eucharistiam ad impediendam malitiam illam pro morula illa exigua temporis restantis cum tanto detrimento infamæ, & alijs periculis. Fateor, si damnum esset irreparabile, sicut in morte, vt si necessaria esset infamia illa ad impediendam eius damnationem æternam, tunc non deberet haberi ratio infamæ, sed neganda esset Eucharistia etiam in publico; quia tunc fortiores rationes vrgerent, quam in negatione gladij cum infamia ad impediendam mortem temporalem, vt constat. De facto tamen, cum non præuideatur tale detrimentum, imò nec maius ferè periculum damnationis, quam prius, non potest Sacerdos assumere medium illud infamæ ad impediendum illud detrimentum spirituale, vt diximus.

185. Dices; imò nec posset, etiam si sequeretur detrimentum damnationis æternæ. Nam sicut non possum alicui auferre vitam, vel abscondere membrum præcisè, vt vitam eius damnationem æternam; sic nec potero auferre illi positivè famam ob eundem finem; tam enim est cõtra iustitiam auferre famam, quam vitam, vel membra. Adde, si aliquis sciret ex reuelatione Petri damnandum, si sit diues, non ideo posset furari, vel auferre ei inuito diuitias ad impediendum illud detrimentum spirituale; ergo minùs

N liceret

liceret auferre famam inuito, quæ maius bonum est, quam diuitia multa.

186.
Diluitur.

Respondeo negando consequentiam. Ratio discriminis est, quod qui auferit famam in nostro casu, non se habet sicut qui auferit positivè pecunias, sed sicut qui pecunias apud se depositas non custodit. Habemus enim delicta aliorum occulta, quasi deposita in nostra scientia, quæ custodire debemus, ne proximus amittat suam famam: depositarius autem cum gravi detrimento non debet servare depositum, sed potest illud à se proicere: sic possumus aliquando delictum occultum proximi manifestare ad vitandum detrimento: sic potest aliquis reuelare delictum occultum alicuius ad vitanda gravissima tormenta, quibus ab eo extorquetur; vt observavit benè Lessius lib. 2. de iustit. cap. 11. dub. 8. quia non obligatur ad custodiendum depositum cum tanto detrimento. Non ergo est aliquis ita plenè dominus suæ famæ, sicut suæ pecuniæ: famam enim solum habet apud alios, qui sunt quasi custodes illius, atque adeò possunt ex gravi causa eam non servare: pecuniam verò habet apud se, quam nemo ab ipso inuito positivè potest auferre. In nostro autem casu non debet Sacerdos cum tanto detrimento certissimæ damnationis illius, qui petit sacramentum, custodire eius famam, quæ non est tam plenè sub dominio nostro, cum possint sapè ex rationabili causa manifestari delicta nostra occulta ad vitandum damnum magnum publicum vel privatum.

187.
Obiectio.

Vltimò obijci solet contra conclusionem, quia posset Sacerdos absque detrimento famæ negare Eucharistiam in publico peccatori occulto, scilicet dando illi hostiam non consecratam loco consecratæ, quo pacto & famam alienam, & reverentiam debitam sacramento servaret. Aliqui dicunt id fieri posse, confcio ipso qui accipit: alij autem omnes negant; quia daretur occasio idololatriæ populo. P. Vasquez loco citato, cap. 4. num. 41. hanc rationem reiicit, quia reuera tunc omnes adorarent verum Deum, & verum Christum, quem apprehenderent ibi latere, licet re ipsa non lateret. Sed hanc sententiam rejicimus agentes de adoratione Eucharistiæ tomo præcedenti de Incarnat. disp. 37. sect. 3. vbi probavimus, verè adorari, quicquid est, quod latet sub illis speciebus, quæ ostenduntur, atque ideo verè committi idololatriam materiale, licet inculpabilem propter ignorantiam eorū, qui adorant, & propter illud periculum idololatriæ non posse exhiberi, vel ostendi hostiā non consecratam pro consecrata.

188.

Aliqui volunt, huic periculo posse iri obuiam, si Sacerdos ostendat quidem adorandam hostiam consecratam, sed simul cum ea habeat aliam non consecratam à tergo, quam solam det peccatori confcio prius, & consentienti ad servandam eius famam. Sed hoc etiam communiter reiicitur. Primò, quia vix vnquam potest id pactum fieri cum peccatore. Secundo, quia neque hoc modo vitatur periculum idololatriæ; nam in ipsomet actu sumendi hostiam, aliqui adorabunt illam hostiam, quam sumit peccator, etiam si non videant illam. Tertiò, quia ipsemet actus sumendi illam reverenter, est actus religiosus, & cultus quidem externus, qui non solet nec debet exhiberi nisi veræ Eucharistiæ; quare erit quædam adoratio & reverentia saltem externa, quam sumens exhibet exterius illi hostiæ, quam sumit; & Sacerdos etiam, dum eam religiosè ministrat, videtur saltem exterius exhibere illi cultum sacrum debitum veræ Eucharistiæ, quæ etiam actiones externæ reverentiæ, & cultus circa hostiam non consecratam vitari debent. Vnde videtur applicari posse ad hunc casum id, quod in alio simili dixit Innocentius III.

Innoc. III.

de quodam Sacerdote, qui celebrabat absque intentione consecrandi, eò quod esset in statu peccati, de quo tamen dixi in cap. de homine. de celebratione Missarum, gravius peccasse, quam si in peccato verè celebrasset, & concludit: *Falsa sunt abijcienda remedia, quæ veris sunt periculis graviora.* Gravius enim est peccatum idololatriæ, etiam externæ, & fictæ, quam indignæ sumptionis; quia hæc, vt diximus, est solum irreverentia negatiua, quatenus non exhibetur totus cultus debitus sacramento, sed partialis.

Hinc iam dubitatur tertio de eodem sacramento Eucharistiæ, an peccatori occulto petenti in occulto dandum sit? Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 6. dicit negari non posse à proprio Pastore petenti in Paschate, vel in necessitate, in qua habet ius petendi; quia nemo iure suo privati debet absque sufficienti probatione, & notorietate delicti. Vnde aliqui Recentiores eandem sententiam amplectuntur, quoties Parochus, qui de iure hic, & nunc debet ministrare, non habet saltem sufficientem probationem plenam delicti. Alij tamen Theologi communiter dicunt, negandam esse Eucharistiam in occulto; quos sequitur Suarez loco citato, sect. 3. & Vasquez c. 3. & colligitur ex Concilio Valensi can. 7. relato in cap. Si tamen 6. q. 2. Ratio autem est, quia si in publico non negatur peccatori occulto, solum est, vt vitetur infamia; ergo in occulto, vbi ea ratio omnino cessat, neque est periculum infamiæ, negandū est sacramentum; ad hoc enim obligat lex vniuersalis non conferendi indignis sacramenta, nisi rationabilis necessitas aliud exigit. Neque obstat ius petentis, quia ille, dum est in peccato, nullū habet ius ad hoc sacramentum; & licet in publico habeat ius ad suam famam retinendam, in occulto tamen hæc ratio omnino cessat.

Obijciunt aliqui, Sacerdos in huius sacramenti administratione est minister publicus, vbiunque illud ministrat; ergo debet procedere vt iudex, qui quidem non potest operari nisi ex scientia iuridica, qualis est, quæ habetur per probationem plenam. Respondeo, Sacerdotem in hoc sacramento ministrando non esse iudicem, sed pastorem; aliquin deberet inquirere de dignitate petentis, vt supra notauimus; & deberet excludere etiam in occulto, quem scit dignum; si tamen duo, vel tres falsi testes dicunt esse indignum, & alia eiusmodi. Est quidem minister publicus, hoc est, publicè institutus; non tamen publicus, id est, ordine publico procedens: sicut & in sacramento Pœnitentiæ est quidem minister publicus, id est, publica auctoritate institutus, & designatus; non tamen publicè procedens, sed secretò, & ex notitia secreta, licet sit iudex. Multò magis in sacramento Eucharistiæ, in quo non est iudex, vt dixi, sed Pastor distribuens pascum omnibus petentibus, quæ non est actio iudicialis, sed gubernatiua: gubernator autem, & pastor in suo munere non debet semper procedere ex scientia iuridica, sed ex æquo, & bono, prout pater procedit in gubernandis filiis, & paterfamilias in regenda familia. Secundo obijci potest, quia vxor potest reddere debitum coniugale in occulto viro petenti, & peccanti in ipsa petitione propter votum castitatis, quod habet; ergo & Sacerdos poterit ministrare Eucharistiam petenti in occulto, & peccanti in ipsa petitione propter indignitatem. Respondeo negando consequentiam; hæc enim obligatio in Sacerdote non oritur solum ex debito non cooperandi peccato alterius, (quoad hoc enim posset fortasse aliqua rationabili causa excusari) sed ex debito non ministrandi sacramentum indignis; sed cum debita reverentia; quam obligationem vxor non habet in reddendo debito coniugali, vt constat.

Duo

189.
Secundum de
Sotus.

Suarez.
Vasquez.
Cōc. Valen.

190.
Obiectio.

Rejungi.

Obijciunt
enim.

191. Duo supersunt dubia. Primum est, an ex scientia peccati habita in Confessione sacramentali possit, vel debeat Sacerdos negare Eucharistiam, quando nullus adest testis, nec est aliud periculum revelationis. Aliqui enim affirmant, alij negant. Sed id pertinet omnino ad questionem de sigillo Confessionis inferius tractandam, ubi id definiemus. Secundum dubium est, quis censendus sit peccator occultus, vel manifestus, & publicus, vt in publico possit, vel non possit ei negari Eucharistia. Sed cum tota illa obligatio dandi in publico peccatori occulto, oriatur ex debito non infamandi illum; questio erit generalis, quando crimen alicuius dicitur occultum vel publicum, vt non possimus, vel possumus hic absque peccato illud dicere alijs; de quo tractari solet communiter in materia de Iustitia, & Iure; nec habet hic specialē difficultatem, licet plures in materia de Eucharistia etiam illam soleant examinare.

SECTIO XII.

*Quid circa hoc dicendum sit de alijs
Sacramentis.*

192. **R**estat iam ex dictis de sacramento Eucharistiae doctrinam ad reliqua sacramenta derivare. Non est autem sermo de Matrimonio, de quo postea seorsim dicemus. Reliqua ergo sacramenta non sunt omnia eiusdem rationis, nec quod ad praesens attinet, potest vna, & eadem regula pro illis omnibus assignari. In omnibus quidem procedit doctrina illa communis, quod, quoties commodè possumus, debemus impedire peccatum proximi indigni sumentis sacramentum; hoc tamen debitum commune est alijs materijs, & non multum vigeret ministris sacramentorum. Sapè enim occurrer necessitas, vel incommodum, ratione cuius non obligentur ex hoc capite ad impediendum peccatum alicuius indigni recipientis sacramentum. Diximus autem supra actionem illam ministri habere semper ex se aliquam indifferentiam, ratione cuius non sit minister causa peccati alterius, sed indirecè, & permixtè concurrat ad illud, qui concursus potest ex aliquibus circumstantiis reddi licitus, vt explicuimus. Excipe tamen sacramentum Pœnitentiae, in quo nunquam licet ministro concurrere etiam per cooperationem indifferentem cum eo, qui indignè suscipiet; quia dispositio requisita ad dignè recipiendum est etiam pars essentialis ad sacramentum validum, saltem regulariter loquendo; & licet aliquando admittatur sacramentum illud validum, & informe, tunc etiam Sacerdos, cui indignitas constaret, non posset dissimulare; quia cum esset iudex, deberet inquirere, & iudicare de illa dispositione, vt statim dicemus.

193. Loquendo igitur de debito ministri, non præcisè propter cooperationem ad peccatum alterius, sed propter obligationem non conferendi indignis; dicendum erit de alijs sacramentis in particulari. Et in primis minister in sacramento Pœnitentiae habet hoc debitum magis strictum, quam in vilo alio sacramento; tum quia, vt dicebamus, valor sacramenti dependet regulariter à dignitate pœnitentis, qui, si non est dispositus per dolorem debitum, sacramentum erit nullum; tum etiam, quia minister in eo sacramento est iudex, qui debet examinare conscientiam pœnitentis, & eius dignitatem, vel indignitatem, vt debite possit proferre sententiam. Vnde licet possit contingere, vt in aliquo casu detur illud sacramentum validum, & informe, vt dicemus agentes de illo sacramento, tunc scilicet, quando pœnitens habet dolorem alicuius peccati, quod

P. Iohn. de Lugo de Sacramentis.

confiteretur, non tamen omnium, vel aliorum, quorum inuincibiliter oblitus est, & simul habet positum vniuersale non peccandi; tunc tamen Sacerdos vel nouit illum defectum, vel non nouit: si non nouit, iam non confert sacramentum scienter indigno, sed ei, quem credit esse dignum, & benè dispositum; si verò nouit illum defectum, debet promunere suo reuocare in memoriam pœnitenti tale peccatum, vel interrogare de illo, vt confessio fiat integra; debet denique, si aduertit defectum doloris, excitare, & mouere illum ad dolorem de omnibus peccatis mortalibus, ne proferat sententiam iniustam contra merita causae.

In sacramento Ordinis est etiam maior obligatio ministri non conferendi illud indigno, quam in alijs, præter Pœnitentiam; quia ad alia sacramenta omnes habent, regulariter loquendo, ius, & possunt ea petere, quasi debita sibi à Pastore. At verò ad Ordinem non habent tale ius; neque enim quisquam sumit sibi honorem sacerdotij, nisi qui vocatur, tanquam Aaron. Vnde Prælati Ecclesiae ex officio suo debent inquirere de meritis, & dignitate eorum, quos volunt ordinare, sicut & de dignitate eorum, quos ad beneficia, & alia munera Ecclesiastica eligunt. Debet itaque Prælati negare Ordinem indigno, siue in occulto, siue in publico petat; quia collatio Ordinis non est merus actus pascendi, sicut alia sacramenta, sed est actio iuridica, vel saltem gubernatoris, & principis, ad quem spectat eligere idoneos ministros; & ad hunc finem potest, & debet inquirere, & si non potest alia via impedire, potest etiam cum infamia repellere indignos, qui sibi debent imputare, cum ingerant se contra publicam vtilitatem in ea munera, & officia, ad quae non sunt idonei. Ad quod videtur attendisse Lucius Papa relatus in cap. *Ad aures*, de temporibus Ordinationum, ubi dicit, Episcopum debere non ordinare Religiosos, eorum Prælati contradicente; & reddit rationem: *Quoniam esse potest, quod Prælati eorum commissa secreta nouerint, ex quibus constat eis, quod salua conscientia nequeunt sublimari.* Negatur ergo Ordo publicè petenti, propter indignitatem secreti cognitam à Prælati. Hoc tamen non procederet, quando subditus peteret publicè ordinari à Prælati debente eum ordinare; tunc enim, si indignitas, vel impedimentum occultum probati non potest, debet Episcopus eum ordinare; quia non potest priuari iure suo absque sufficienti probatione: in quo casu videtur loqui Alexander III. relatus in cap. *Ex tenore*, eodem titulo, de temporibus Ordinationum. ubi de Clerico habente crimen occultum, & remedijs alijs tentatis, nolente desistere sic concludit: *Verumtamen, quia peccatum occultum est, si promoueri volueris, eum non debes aliquā ratione prohibere.* ubi Glossa finalis explicat, id procedere, quando Clericus habebat ius petendi Ordines, nempe ratione beneficii, vel dignitatis, quam habet. Et in eodem sensu & casu id affirmant Antoninus 3. parte, tit. 14. cap. 16. §. 11. Antoninus. & Syluester verbo *Ordo*, 1. q. 9. quorum sententiam approbat Thomas Sanchez lib. 3. de *Matrim. disp.* 15. num. 8. & 12. An verò idem dicendum sit de Parocho, vel Ordinario, vel propter impedimentum occultum à se cognitum debeat vel non debeat repellere eos, qui volunt contrahere matrimonium, dicemus postea agentes de Matrimonio.

De alijs sacramentis, scilicet Baptismo, Confirmatione, & Extrema-vnctione, quod ad praesens attinet, credo dicendum sicut de Eucharistia. Ad hæc enim sacramenta habent ius omnes, vt petant ea à Pastore, tanquam pascua sibi debita: vnde non videtur habere maius ius repellendi eos cum infamia

propter

194.
*In sacramento
Ordinis quid
dicendum sit.*

Antoninus.
Syluester.
Sanchez.

195.
*De alijs tri-
bus sacramen-
tis idem di-
cendum est
quod de Eu-
charistia.*